

تأثیر برنامه بازآموزی رفتار حرفه‌ای بر خودارزیابی رفتار حرفه‌ای پرستاران

فاطمه حشمتی نبوی*، زهره پوراسماعیل، زهراسادات منظری، زهره حسین‌پور، تکتّم میکانیکی، سیامک حیدریبگی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / ۱۳۹۴؛ ۱۵(۵۳): ۴۳۸ تا ۴۳۹

مقدمه: پرستاری به عنوان یک حرفه رو به رشد در حال طی کردن مسیر حرفه‌ای شدن است (۱). چنانچه پرستاران به پرستاری به عنوان یک حرفه نگاه کنند، می‌توان گفت پرستاری در حال طی کردن مسیر حرفه‌ای شدن است (۲ تا ۴). از نظر صاحب‌نظران، مسیر تکامل حرفه‌ای در پرستاری هموار نیست و جهت نیل به این هدف، باید عوامل مؤثر در این فرآیند شناسایی و برای رسیدن به معیارهای حرفه‌ای شدن تلاش کرد (۵ و ۶). با توجه به اهمیت آموزش‌های حین خدمت بر توسعه رفتارهای حرفه‌ای، ضروری است با ارائه آموزش‌های مناسب رفتارهای حرفه‌ای در اعضای هر حرفه ایجاد و توسعه یابد. هدف از این مطالعه مقایسه خودارزیابی کارشناسان پرستاری از میزان رعایت رفتار حرفه‌ای آنها قبل و بعد از اجرای یک برنامه بازآموزی رفتار حرفه‌ای بود.

روش‌ها: این مطالعه یک پژوهش شبه تجربی بود که در سال ۱۳۹۲ در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، بر روی ۷۳ نفر از کارشناسان پرستاری زن شرکت‌کننده در دو سمینار یک روزه اخلاق و رفتار حرفه‌ای در قالب برنامه بازآموزی، انجام شد. ابزار پژوهش پرسشنامه "بررسی رفتار حرفه‌ای پرستار" و دارای ۲۷ گویه بود که با مقیاس لیکرت ۴ قسمتی از «هیچ وقت» تا «همیشه» (با نمره ۱ تا ۴) امتیازدهی شد. حداقل نمره رفتار حرفه‌ای ۲۷ و حداکثر آن ۱۰۸ بود. این پرسشنامه تعدیل یافته‌ی «پرسشنامه رفتار حرفه‌ای دانشجویان پرستاری» گز (Goze) و همکاران بود (۱) که حشمتی نبوی و همکاران قبل‌امورد استفاده قرار داده‌اند و روایی آن را به تأیید رسانده‌اند (۷). پایایی ابزار به روش همسانی درونی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۶ تأیید شد. داده‌ها پس از گردآوری از طریق نرم‌افزار SPSS-14 و با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی و آزمون تی زوجی جهت مقایسه نمره کلی خودارزیابی رفتار حرفه‌ای و ویلکاکسون جهت مقایسه گویه‌ها قبل و بعد مداخله تجزیه و تحلیل شد. سطح معناداری در همه آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج: میانگین نمره خودارزیابی پرستاران شرکت‌کننده از رفتار حرفه‌ای قبل از اجرای برنامه بازآموزی ۱۱۶/۹±۱۵/۶ از

* نویسنده مسؤوّل: دکتر فاطمه حشمتی نبوی (استادیار)، گروه بهداشت روان و مدیریت، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. heshmatinf@mums.ac.ir

زهره پوراسماعیل، دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. pouresmail921@mums.ac.ir؛ دکتر زهراسادات منظری (استادیار)، گروه داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. manzariz@mums.ac.ir؛ زهره حسین‌پور، کارشناس ارشد آموزش پرستاری گرایش بهداشت جامعه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. hoseinpourz3@mums.ac.ir؛ تکتّم میکانیکی، کارشناس دفتر پرستاری استان، معاونت درمان دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. mikanikiT2@mums.ac.ir؛ سیامک حیدریبگی، کارشناس پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران. siamak.hb@gmail.com

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۴/۲۴، تاریخ پذیرش: ۹۴/۷/۲۶

۱۳۵ بود که بعد از اجرای برنامه به $109/5 \pm 19/5$ کاهش یافت. آزمون تی زوجی بین میانگین خودارزیابی رفتار حرفه‌ای پرستاران قبل و بعد از اجرای برنامه بازآموزی تفاوت آماری معناداری نشان داد ($p=0/01$, $df=0/66$). در بررسی گویه‌های پرسشنامه با استفاده از آزمون ویلکاکسون در گویه‌های مربوط به اظهار نظر در رابطه با موضوعات اجتماعی تأثیرگذار بر مراقبت‌های بهداشتی ($p=0/03$)، اظهار نظر در زمینه روش‌های توسعه حرفه ($p=0/01$)، احترام برای پذیرفتن و رد درمان ($p=0/01$)، ایجاد محیط مناسب برای رفع مشکلات حرفه‌ای ($p=0/03$)، تعیین مشکلات بیماران ($p=0/02$)، گزارش موارد غیرقانونی ($p=0/008$) و تصمیم‌گیری براساس واقعیت‌ها ($p=0/004$) تفاوت آماری معناداری مشاهده شد. ۱۵٪ قصد تغییر شغل در ۵ سال آینده را داشتند. نتایج آزمون اسپیرمن نشان داد که بین رفتار حرفه‌ای و تمایل به تغییر رشته، نوع بخش محل خدمت، رتبه سازمانی، معدل، تمایل به تغییر شغل و مدرک تحصیلی همبستگی وجود ندارد. همچنین طبق نتایج آزمون پیرسون بین سنوات خدمت، علاقه به حرفه پرستاری و میانگین نمره رفتار حرفه‌ای در پرستاران ارتباط معناداری وجود نداشت.

این یافته‌ها حاصل طرح مصوب دانشگاه علوم پزشکی مشهد با کد ۹۱۰۵۸۸ است. پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و پرستاران شرکت کننده در این پژوهش تشکر و قدردانی نمایند.

منابع

1. Goz F, Geckil E. Nursing Students Professional Behaviors Scale (NSPBS) validity and reliability. *Pak J Med Sci*. 2010;26(4):938-41.
2. Cant S, Watts P, Ruston A. Negotiating competency, professionalism and risk: The integration of complementary and alternative medicine by nurses and midwives in NHS hospitals. *Soc Sci Med*. 2011;72(4):529-36.
3. Karadağ A, Hisar F, Elbaş NO. The Level of Professionalism Among Nurses in Turkey. *J Nurs Scholarsh*. 2007;39(4):371-4 .
4. Chitty KK, Black BP. *Professional Nursing Concept & Challenges*. 5th ed. St. Louis: Elsevier Saunders; 2007.
5. Owen C. Professionalism and the Empowerment of Nursing. *AORN Journal*. 1983;38(5):866-7.
6. Habibzade H, Ahmadi F, Vanaki Z. [Ethics in professional nursing in Iran]. *Iranian journal of medical ethics and history of medicine*. 2010; 3(5):26-36. [Persian]
7. Heshmati Nabavi F, Rajabpour M, Hoseinpour Z, Hemmati maslakpak M, Hajiabadi F, mazlom sr, et al. [Comparison of Nursing Students' Professional Behavior to Nurses Employed in Mashhad University of Medical Sciences]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2014;13(10):809-19. [Persian]